

# Versterking van het sociaal energietarief

**Aanbevelingen van het Platform tegen Energiearmoede beheerd  
door de Koning Boudewijnstichting - Maart 2023**

Het sociaal tarief, dat in 2003 als federale maatregel werd ingevoerd, biedt de meest kwetsbare personen en huishoudens, die tot bepaalde categorieën van rechthebbenden behoren, een verlaagd tarief op hun elektriciteits- en/of aardgasrekening. Het aantal mensen dat structureel van het sociaal tarief profiteert, bedraagt ongeveer 522.000 voor elektriciteit en 322.000 voor aardgas – een aantal dat nu is verdubbeld na de tijdelijke uitbreiding van het sociaal tarief tot de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming, die de regering eind 2020 heeft beslist.

Het sociaal tarief wordt erkend als een essentieel en doeltreffend instrument in de strijd tegen energiearmoede. Dit is een zeer actuele kwestie, gezien de spectaculaire stijging van de energieprijzen, en treft meer dan één gezin op vijf (20,6%)<sup>1</sup> in België – in het bijzonder mensen met een laag inkomen of werklozen, eenoudergezinnen en alleenstaande vrouwen (Barometer energiearmoede, Koning Boudewijnstichting, 2023<sup>2</sup>)

Sinds eind 2021 zijn de energieprijzen sterk gestegen, waardoor veel Belgische huishoudens in betalingsproblemen zijn gekomen. Deze stijging werd nog versterkt door het uitbreken van het conflict in Oekraïne in februari 2022, waarvan de uitkomst en de duur onzeker blijven. De werkgroep herinnert eraan dat de sociale gas- en elektriciteitstarieven een essentiële rol spelen als sociaal schild tijdens de crisis<sup>3</sup>. De werkgroep benadrukt het belang ervan en de noodzaak om het te versterken en permanent te maken terwijl het houdbaar moet zijn voor alle actoren, met inbegrip van de leveranciers die verantwoordelijk zijn voor de toepassing van het sociaal tarief. Er dient ook rekening te worden gehouden met snelle marktontwikkelingen.

Een tijdelijke uitbreiding van de begunstigden tot personen met een verhoogde tegemoetkoming is eveneens van kracht sinds 1 februari 2021. Deze uitbreiding was aanvankelijk gepland voor een periode van één jaar en werd vervolgens meermaals verlengd zonder ooit structureel te worden. Op 17 februari 2023 kondigde de federale regering aan dat deze verlenging vanaf 1 juli van datzelfde jaar zou worden stopgezet<sup>4</sup>.

<sup>1</sup> Dit cijfer is berekend op basis van in 2021 verzamelde gegevens en weerspiegelt dus nog niet de gevolgen van de aanzienlijke stijging van de energieprijzen in 2022.

<sup>2</sup> <https://kbs-frb.be/nl/barometer-energiearmoede>

<sup>3</sup> Volgens de studie "A European comparison of electricity and natural gas prices for residential, small professional and large industrial consumers", gepubliceerd in mei 2022 door FORBEG, bieden de sociale tarieven in België van de bestudeerde landen (België, Frankrijk, Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) de beste bescherming voor kwetsbare klanten.

<sup>4</sup> De wettelijke bepalingen voor deze afschaffing zijn nog niet beschikbaar.

Ondanks deze verlenging kloppen «nieuwe profielen» van gezinnen aan bij de OCMW's voor hulp bij het betalen van hun energiefactuur. Ook de middenklasse wordt sterk getroffen door energiearmoede<sup>5</sup>. Meer dan een derde van de huishoudens uit de «lagere» middenklasse (waar vrouwen oververtegenwoordigd zijn) en meer dan 8% van de huishoudens uit de «centrale» middenklasse kampen met energiearmoede<sup>6</sup>. Alleenstaande huishoudens en alleenstaande ouders zijn oververtegenwoordigd in zowel huishoudens uit de lage middenklasse als huishoudens die in armoede dreigen te vervallen.

Het Platform tegen energiearmoede, gecoördineerd door de Koning Boudewijnstichting – verenigt de verschillende betrokken actoren (energieleveranciers en -distributeurs, regulatoren, verenigingen tegen armoede, OCMW's, academici) – benadrukt het belang van het sociaal tarief en de noodzaak om het een permanent karakter te geven. Daartoe werd binnen het Platform een werkgroep opgericht die aanbevelingen moest uitwerken voor de optimalisering van het sociaal tarief. De werkgroep heeft, in september 2021, 15 aanbevelingen gepresenteerd en deze in maart 2023 geactualiseerd; ze worden in dit document nader toegelicht.

Deze aanbevelingen zijn grondig besproken met de leden van de werkgroep. Deze besprekingen hebben geleid tot een brede consensus over het belang van het instrument en over het streven naar een zo groot mogelijke billijkheid tussen de verschillende categorieën begunstigten. Zij leidden tot aanbevelingen die in 5 hefbomen werden ingedeeld:

**A. Zorgen voor eerlijke toegang tot het sociaal tarief**

**B. De toegang tot het sociaal tarief vergemakkelijken**

**C. Combinatie van sociaal tarief en energietransitie**

**D. De toegang tot informatie verbeteren**

**E. De kwestie van de kosten van de toepassing van het sociaal tarief voor de leveranciers objectiveren en desgevallend oplossen.**

Het Platform stelt met genoeg vast dat de aanbeveling om na te denken over het tarief dat moet worden toegepast wanneer het sociaal tarief verloren gaat, heeft geleid tot een wettelijk kader voor het verlies van het sociaal tarief in de Wet van 28 februari 2022 houdende diverse bepalingen inzake energie. Op 1 juli 2023 zullen 450.000 huishoudens niet langer in aanmerking komen voor het sociaal tarief en binnen dit wettelijke kader overstappen op een commercieel contract. Er zijn echter verdere inspanningen nodig, met name op het gebied van energietransitie en -soberheid, om de consument te beschermen en een billijk recht op energie te waarborgen.

<sup>5</sup> Koning Boudewijnstichting, Barometer energiearmoede, 2023: <https://kbs-frb.be/nl/barometer-energiearmoede>

<sup>6</sup> Volgens Robben, Van den Heede en Van Lancker kan de middenklasse in drie categorieën worden verdeeld:

de “lagere” middenklasse omvat de huishoudens met een equivalent inkomen tussen 60% en 80% van het mediaan;

de “centrale” middenklasse omvat de huishoudens met een equivalent inkomen tussen 80% en 120% van het mediaan;

de “hoge” middenklasse omvat de huishoudens met een equivalent inkomen tussen 120% en 200% van de mediaan.

## A. Gelijke toegang tot het sociaal tarief garanderen

### 1. Uitbreiding toegangsvoorwaarden voor gemeenschappelijke verwarmingsketels, los van woningtype

Het sociaal tarief wordt momenteel alleen toegekend aan de eindafnemer, waardoor iedereen die is aangesloten op een collectieve verwarmingsketel automatisch is uitgesloten, zelfs als hij/zij behoort tot een categorie die het recht op het sociaal tarief opent. Een uitzondering wordt alleen gemaakt voor huishoudens met een sociale woning<sup>7</sup>. Twee mensen met dezelfde status kunnen dus niet hetzelfde recht hebben. Deze situatie is nog onrechtvaardiger omdat deze huishoudens, die zijn aangesloten op een collectieve verwarmingsketel, via een bijzonder federaal accijns gedeeltelijk deelnemen aan de financiering van het sociaal tarief.

Daarom beveelt de werkgroep aan om voor die huishoudens aan wie het niet mogelijk is het sociaal tarief individueel toe te kennen, een forfaitaire compensatie in te voeren. Concreet zouden de gezinnen die voldoen aan de voorwaarden voor de toekenning van het sociaal tarief maar aangesloten zijn op een collectieve verwarmingsketel, worden uitgenodigd om een aanvraag tot compensatie in te dienen bij de FOD Economie.

Over deze aanbeveling van de werkgroep heeft de CREG op 12 mei 2022 een advies uitgebracht<sup>8</sup>. Het advies pleit voor de invoering van een forfaitaire compensatie die enkel rekening houdt met de energiecomponent.

De werkgroep dringt sterk aan op de noodzaak om dit systeem van forfaitaire vergoeding zo snel mogelijk in te voeren om een einde te maken aan de ongelijkheid die blijft bestaan voor potentiële begunstigden die verbonden zijn aan een collectieve ketel en die ook getroffen worden door de energiecrisis.

### 2. Uitbreiden van het recht op sociaal tarief op basis van inkomenscriterium

De toekenning van het sociaal tarief is vandaag gekoppeld aan sociale statuten en niet rechtstreeks aan de financiële middelen van het gezin. Gezinnen met evenveel financiële middelen, krijgen niet per definitie eenzelfde behandeling. Bijvoorbeeld, een leefloner heeft recht op het sociaal tarief, terwijl een werkzoekende die over eenzelfde bedrag beschikt geen recht heeft op het sociaal tarief.

De betrokken sociale statuten zijn nochtans net belangrijk omdat ze toelaten de evolutie van de gezinssituatie zo dicht mogelijk te volgen, omdat ze voor de grote meerderheid van de gezinnen een inkomensvoorwaarde impliceren en omdat deze statuten aan de basis liggen van het hoge automatiseringsniveau in het huidige systeem.

De werkgroep bevestigt met klem de aanbeveling om het recht op sociaal tarief te openen op basis van een inkomenscriterium als aanvulling bij de huidige toekenning op basis van sociale statuten<sup>9</sup>. De werkgroep stelt voor om hiervoor dezelfde inkomensgrens te hanteren als voor de VT-inkomens. Het wijst er echter op dat de invoering van een inkomensgrens een drempel effect<sup>10</sup> teweegbrengt. De werkgroep stelt voor om na te denken over de invoering van een mechanisme om dit drempel effect te beperken. De actoren hebben echter geen consensus bereikt over de toe te kennen steun. Sommige leden zijn voorstander van een degressief sociaal tarief in functie van het inkomensniveau, terwijl anderen pleiten voor een degressiviteit via de distributie van een energiecheque.

<sup>7</sup> Huishoudens in een sociale huurwoning met een collectieve elektrische ketel genieten niet van het sociaal tarief.

<sup>8</sup> CREG, Advies (A)2394, Advies over de mogelijkheden van de implementatie van een premiesysteem voor de toepassing van het sociaal tarief bij complexe gevallen (retroactiviteit) of onuitvoerbare gevallen (collectieve verwarmingsketels buiten een sociale woning), hier beschikbaar: <https://www.creg.be/nl/publicaties/advies-a2394>

<sup>9</sup> De Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaanonzekerheid en sociale uitsluiting publiceerde in juni 2021 een advies dat pleit voor de verlenging van de uitbreiding. Hier beschikbaar: <https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2021/07/Advies-sociaal-tarief-energie-Steunpunt-tot-bestrijding-van-armoede-NL.pdf>

<sup>10</sup> De werkgroep wijst er ook op dat dit drempel effect niet specifiek is voor steun in de energiesector.

Bij deze reflectie moet bijzondere aandacht worden besteed, zonder dat dit exhaustief is, aan

- De overeenstemming van een dergelijk mechanisme met de wettelijke bepalingen;
- De technische uitvoering, die moet worden geautomatiseerd om non take-up van rechten tegen te gaan met inachtneming van bijvoorbeeld de GDPR en de noodzakelijke IT-ontwikkelingen;
- De kloof tussen het sociale tarief en het commerciële aanbod;
- De begrijpelijkheid voor de begunstigden;
- Efficiëntie in termen van maatschappelijke kosten;
- Kostenneutraliteit voor de actoren die dit steunmechanisme moeten verlenen.

Hoewel er in de werkgroep geen consensus bestaat, zijn sommige leden ook voorstander van de invoering van een inkomensplafond.

De werkgroep is zich terdege bewust van de vertraging van bijna twee jaar veroorzaakt door het gebruiken van een aanslaguittreksel en door de noodzaak om idealiter te steunen op het volledige inkomen – dus niet alleen de inkomsten die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Daarom pleit de werkgroep voor de ontwikkeling van instrumenten die toelaten om de reële gezinssituatie zo goed mogelijk te benaderen.

De mogelijke effecten van deze aanbeveling voor de leveranciers moeten door de CREG worden geobjectiveerd.

### 3. Harmoniseren termijnen retroactiviteit ten bate van de gebruiker

Aangezien er nog altijd gevallen van niet-automatisering bestaan, dienen gezinnen soms een aanvraag tot toekenning van het sociaal tarief in dat betrekking heeft op meerdere afgelopen jaren. De toekenning van een sociaal statuut kan meerdere maanden of zelfs jaren duren (bv. in geval van beroep bij een rechtbank). Momenteel bedraagt deze terugwerkende kracht maar twee jaar voor mensen met een beperking, terwijl dat voor alle andere gerechtigden minstens vijf jaar is.

De werkgroep stelt voor om dit verschil in behandeling op te heffen door de beperking van de retroactiviteitstermijn voor personen met een handicap tot twee jaar te schrappen. In dat geval moet de begunstigde een attest kunnen overleggen voor elk jaar van de periode waarop de retroactiviteit betrekking heeft.

De leveranciers zouden door de CREG worden terugbetaald volgens dezelfde principes als voor de andere begunstigden.

De werkgroep is zich bewust van de operationele problemen die zich kunnen voordoen bij de toepassing van deze terugwerkende kracht na twee jaar en is van mening dat in voorkomend geval verschillende opties kunnen worden overwogen.

## B. Vergemakkelijking van de toegang tot het sociaal tarief

Het sociaal tarief wordt vandaag in de meerderheid van de gevallen automatisch toegekend. Dat is mogelijk dankzij de kruising van energieleveringscontracten met gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ). In een aantal gevallen is er echter geen matching<sup>11</sup> mogelijk tussen de rechthebbende en zijn leveringsadres. Deze laatste kan dan gaan aankloppen bij zijn leverancier met een formulier dat bewijst dat hij recht heeft op het sociaal statuut. Hoewel die stap theoretisch mogelijk is en in de praktijk vaak wordt gebruikt, is het ook een bron van non-take-up van het recht op het sociaal tarief. De werkgroep formuleert hierna meerdere aanbevelingen om de non-take-up te bestrijden.

### 4. De FOD Economie toegang verlenen tot de individuele dossiers van niet-geautomatiseerde gevallen en in staat stellen daarin wijzigingen aan te brengen

Indien het huishouden niet beschikt over een attest waaruit blijkt dat het recht heeft op het sociaal tarief, beveelt de werkgroep aan dat de FOD Economie op verzoek van het huishouden het sociaal statuut van de begunstigde controleert op basis van zijn NISS en handmatig kan opnemen in de database van de FOD Economie.

Indien nodig, wenst de werkgroep dat de FOD Economie mogelijkheid heeft om een handmatige matching uit te voeren en de leverancier te verwittigen zodat het huishouden snel van het sociaal tarief kan genieten. Zoals nu reeds het geval is, zou deze manuele matching worden gehandhaafd om de automatisering in de volgende periode op te voeren.

<sup>11</sup> Matching is het identificeren en het koppelen van een burger aan een energiekant, op basis van het zoeken van overeenkomsten tussen burgers uit het rijksregister en de klanten bij de energieleveranciers, aan de hand van de naam, het adres en het rijksregisternummer. Op die wijze wordt het rijksregisternummer en het domicilieadres van de energiekant bepaald. Pas na de matching wordt de KSZ bevestigd, om na te gaan of er een recht is voor de energiekant of een lid van diens gezin.

### 5. Standaardiseren van formulieren om leesbaarheid en interpretatie te verbeteren

Er is een grote verscheidenheid aan formulieren/attesten van verschillende diensten die het recht op het sociaal tarief bekrachtigen: Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, FOD Sociale Zekerheid Directie-generaal Personen met een handicap, Iriscare, Zorgkas, Federale Pensioendienst enz. Dat kan verwarring creëren en een effectief gebruik bemoeilijken. Jaarlijks zijn er veel rechthebbenden die een klacht indienen bij de federale ombudsman wegens een afwijzing van hun attest. De klachten gaan vaak over hetzelfde probleem: een fout in de startdatum van het recht, door verwarring ten gevolge van verschillen tussen de formulieren.

De werkgroep stelt voor om de verschillende formulieren te standaardiseren, rekening houdend met hun respectieve doel. De werkgroep wenst ook dat de attesten gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt voor de huishoudens, bijvoorbeeld online.

### 6. Meer gebruik maken van het rijksregisternummer

Het gebruiken van het rijksregisternummer (in plaats van alleen de naam van de contracthouder) kan de matchingcijfers en dus ook de automatische toekenning van het sociaal tarief verhogen.

Ten bate van de rechthebbenden, adviseert de werkgroep dus om het gebruik van het rijksregisternummer aan te moedigen, zonder dat dit een verplichting vormt, met inachtneming van de regelgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, zowel wanneer een gezin een nieuw energiecontract afsluit, als wanneer het een attest voor het verkrijgen van het sociaal tarief indient.

## C. Het sociaal tarief en de energietransitie combineren

Het energiebeleid in België en de drie gewesten is gericht op een aantal hoofddoelstellingen, zoals de bevoorradingszekerheid, diversificatie van leveringsbronnen en energie-efficiëntie. Dit beleid impliceert nieuwe regelgeving en innovaties op de markt, om vastgelegde doelstellingen te halen. De status van beschermde klant en de steunmaatregelen die eruit voortvloeien, moeten blijven aansluiten bij deze ontwikkelingen, om het voortbestaan van de sociale bescherming te verzekeren.

De werkgroep wijst er echter op dat het sociaal tarief niet de enige hefboom voor het verbeteren van de energie-efficiëntie kan zijn. Het gaat om een meer globale problematiek, die in zijn geheel moet worden aangepakt. Zo onderstreept de werkgroep bijvoorbeeld het belang van de woningrenovatie waaraan de federale overheid en de deelstaten werken. De werkgroep benadrukt het belang van het slaan van bruggen tussen het sociale tarief en energie-efficiëntie.

De werkgroep formuleert onderstaande aanbevelingen om de interacties tussen het sociaal tarief en de ontwikkelingen rond de energietransitie te vergemakkelijken.

### 7. Toepassen van voordeligere berekeningsmethode voor het sociaal tarief in de formule voor het berekenen van het capaciteitstarief en, in het algemeen, voor alle nieuwe tarifieringsmethodes

De lopende ontwikkelingen in de energiesector leiden tot het opduiken van nieuwe tarifieringsmethodes en dus nieuwe parameters voor het berekenen van het sociaal tarief. De meeste van deze ontwikkelingen vallen onder de regionale bevoegdheden, zoals de invoering van capaciteitstarieven in Vlaanderen sinds 1 januari 2023 bijvoorbeeld <sup>12</sup>.

<sup>12</sup> Het ministerieel besluit van 30 maart 2007, gewijzigd door het ministerieel besluit van 3 april 2020, houdt reeds rekening met deze capaciteitstarieven. In Vlaanderen zijn de huishoudens met een sociaal tarief niet rechtstreeks onderworpen aan het capaciteitstarief dat door de CREG in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de distributiecomponent van het sociaal tarief.

De werkgroep beklemtoont dat de toekenning van het sociaal tarief voor een gezin altijd voordeliger moet zijn dan wanneer hij geen sociaal tarief zou hebben. In deze optiek wil de werkgroep dat de meest voordelige parameters blijven worden gebruikt bij het berekenen van de verschillende componenten van het sociaal tarief. Bovendien pleit de werkgroep ervoor dat het sociaal tarief volledig in verhouding blijft staan tot het verbruiksvolume, d.w.z. uitgedrukt in euro/kWh.

### 8. Begunstigden van het sociaal tarief in verband brengen met andere, met name preventieve, initiatieven om energiearmoede aan te pakken

Het verbeteren van de energie-efficiëntie is één van de belangrijkste hefbomen om energiearmoede effectief te bestrijden en de Belgische doelstellingen inzake het verminderen van de broeikasgasuitstoot te halen. De laatste jaren zijn er veel initiatieven – zowel voor huishoudens met een laag inkomen als voor huishoudens met meer middelen – tot bloei gekomen. Het gebrek aan middelen en de non take-up blijven echter de belangrijkste belemmeringen voor grootschalige invoering.

De werkgroep beveelt daarom aan bruggen te slaan tussen het sociaal tarief en mechanismen om het energieverbruik te helpen verminderen. Energiebegeleiders, energiesnoeiers, verhuur en/of aankoop van energiezuinige apparaten, opleiding, renovatiepremies, enz. *La Plateforme a recueilli et publié dans un catalogue les projets mis en oeuvre par des CPAS afin de prévenir la précarité énergétique.*<sup>13</sup> Zij dringt er bij de federale en gewestelijke overheden op aan samen te werken en de nodige middelen vrij te maken om deze oplossingen op grote schaal in te voeren en ervoor te zorgen dat zij systematischer (maar niet uitsluitend) aan beschermde klanten worden aangeboden. Zo zou hun, zodra zij in het sociaal tarief terechtkomen, op vrijwillige basis een reeks hulpmiddelen, bezoeken en adviezen kunnen worden aangeboden om hun energierekening te verlagen.

<sup>13</sup> <https://kbs-frb.be/nl/door-ocmws-uitgevoerde-projecten-ter-voorkoming-van-energiearmoede>

Deze mechanismen moeten gericht zijn op de drie gebieden van energie-efficiëntie (gebouw/verwarmingsinstallatie, huishoudelijke apparaten en gedrag), afhankelijk van de situatie van het huishouden en de concrete mogelijkheden door ook te streven naar de deelname van verhuurders/eigenaars..

De werkgroep herinnert eraan dat deze acties, naast hun directe effect op de situatie van de huishoudens, het positieve neveneffect hebben, ceteris paribus, dat er minder behoefte is aan financiering van het sociaal tarief.



## D. Verbetering van de toegang tot informatie

Gebrekkige voorlichting is een van de belangrijkste oorzaken van non-take-up van sociale maatregelen. Er bestaan al veel kwalitatieve initiatieven in België, maar ze stoten nog op moeilijkheden zoals het leggen van contact met de rechthebbenden of het ruim verspreiden van goede praktijken.

De werkgroep suggereert verbeteringspaden, door te steunen op twee hefboomen: enerzijds, het directe contact met sommige gerechtigden van het sociaal tarief, en anderzijds, het bijscholen van actoren op het terrein, om hen te helpen de rechthebbenden correct voor te lichten.

### 9. Op factuur vermelden of gebruiker sociaal tarief krijgt

Momenteel is het voor de gebruiker niet gemakkelijk om na te gaan of diens leverancier geïnformeerd is over zijn statuut van beschermde klant en of het sociaal tarief is toegepast. Deze situatie zorgt voor vragen en onzekerheid bij het gezin, en dus moet het de leverancier of een instelling contacteren om het statuut te bevestigen.

Overigens heeft een verandering (verlies of verwerving) van het statuut van beschermde klant een impact op de factuur van de verbruiker. Als de verbruiker het bedrag van zijn voorschotten niet aanpast, kan dat nadelig zijn voor hem.

De werkgroep adviseert om het statuut federale beschermde klant van de gebruiker te vermelden, zowel op de voorschot- als op de afrekeningsfactuur, als de leverancier over die informatie beschikt.

Telkens wanneer het statuut van beschermde klant wordt toegekend of verloren, stelt de werkgroep voor om in de mededeling, indien mogelijk, de datum te vermelden waarop het recht op het sociaal tarief ingaat. Bovendien, stelt de werkgroep voor om de klant ook te informeren dat het relevant kan zijn om zijn voorschotfacturen aan te passen en de mogelijke gevolgen ervan.

### 10. Gezinnen voorlichten en sensibiliseren rond het sociaal tarief en andere beschikbare steunmaatregelen

Non-take-up is een belangrijke problematiek als het gaat over sociale steunmaatregelen. Bij het sociaal tarief komt het minder voor omdat de toekenning van het recht in hoge mate geautomatiseerd is. Dat is minder het geval bij steunmaatregelen die voortvloeien uit het statuut beschermde klant (of die zich richten tot gezinnen in energiearmoede) en minder bekend zijn bij de begunstigden. Angst voor een beslissing, of om aan te kloppen bij het OCMW of ook vorige negatieve ervaringen kunnen eveneens bijdragen tot non-take-up.

De werkgroep beveelt aan een communicatiestrategie op te zetten die gericht is op kansarmen, met het sociaal tarief en andere beschikbare hulp als thema. Zodra de geschikte communicatiemiddelen zijn geïdentificeerd, rekening houdend met de toegenomen digitalisering van de communicatiemiddelen en de toegang van het doelpubliek tot deze communicatiemiddelen, kunnen in samenwerking met de verschillende actoren kernboodschappen worden vastgesteld.

De werkgroep beveelt ook de oprichting aan van een uniek platform met alle informatie over beschikbare federale, regionale en lokale steunmaatregelen. Dit portaal zou het referentiepunt voor energiesteunmechanismen worden. Het zou in samenwerking met de actoren van de sector moeten worden opgebouwd om ervoor te zorgen dat de informatie voor alle huishoudens begrijpelijk is.



## 11. Ondersteuning van netwerkvorming en opleiding voor alle actoren die in contact staan met het publiek

Er bestaan veel bijscholingen, gegeven door diverse organismen en ze worden steevast aanbevolen door wie eraan deelneemt. Het is wel zo dat ze zich vaak richten tot sociale actoren, terwijl uit experimenten blijkt dat ze ook interessant zijn voor andere actoren, die traditioneel minder worden betrokken, zoals verenigingen, pro-Deoadvocaten, vrederechters of ook de leveranciers zelf. Naast de eigenlijke vorming, bieden uitwisselingsmomenten tussen groepen van actoren een grote meerwaarde, aangezien de gezochte informatie rechtstreeks bij de bron kan worden verkregen en het gaat om tweerichtingsverkeer. Tot slot benadert elk gewest de bijscholing van de actoren op zijn eigen manier en dan kan het interessant zijn om goede praktijken te identificeren.

De werkgroep stelt een mapping (per gewest) voor van de bestaande actoren en opleidingen, om traditioneel minder bij de energiesector betrokken actoren te integreren. Het doel is uitwisselingen tussen actoren te bevorderen en te garanderen dat de opleidingscatalogus zo volledig mogelijk is.

Hij beveelt aan om op collegiale basis een facilitator/coördinator aan te stellen die tot taak heeft alle regionale en federale actoren bij het opleidingsproces te betrekken, zodat zij hun deskundigheid kunnen delen. De werkgroep herinnert eraan dat voor de uitvoering en de continuïteit van deze samenwerkingsverbanden voldoende middelen nodig zijn.

Tot slot adviseert de werkgroep om gemakkelijk te begrijpen visueel materiaal ter beschikking te stellen van de actoren die in contact staan met de gerechtigden, om pertinente informatie gemakkelijk terug te vinden en om ze duidelijk te communiceren naar de klant.

## E. De kwestie van de kosten van de toepassing van het sociaal tarief voor de leveranciers objectiveren en desgevallend oplossen

De effectieve toekenning van het sociaal tarief wordt toevertrouwd aan energieleveranciers die beschermde klanten factureren aan dit tarief. Ze ontvangen een compensatie om de gemaakte kosten terug te krijgen.

Hoewel recente verbeteringen werden aangebracht (onder meer inzake *hedging*<sup>14</sup>, als ook de prefinanciering ter gelegenheid van de tijdelijke uitbreiding van de groep rechthebbenden) geven de energieleveranciers aan dat de toepassing van het sociaal tarief voor hen momenteel niet financieel neutraal is, terwijl andere actoren wijzen op de daarmee samenhangende voordelen die de leveranciers uit de toepassing van het sociaal tarief zouden halen.

De werkgroep stelt voor het debat te objectiveren door de federale regulator (CREG) met een objectiveringsopdracht te belasten en formuleert tevens twee technische aanbevelingen betreffende het beheer van de vergoedingen van de leveranciers.

### 12. De kwestie van de kosten van de toepassing van het sociaal tarief voor leveranciers objectiveren door een audit en monitoring missie toe te vertrouwen aan de CREG

De werkgroep is vastbesloten ervoor te zorgen dat de compensatie van energieleveranciers, zoals voorgesteld in de volgende aanbevelingen, objectief en transparant is. Zij verwacht ook dat sommige kosten (quota voor groene certificaten, administratieve kosten, enz.) en baten (effect op niet-betaling, enz.) voor leveranciers de komende jaren zullen dalen of stijgen.

De Werkgroep steunt dan ook de invoering van een audit- en monitoringproces door de CREG om de objectiviteit te waarborgen van de compensatie van de leveranciers worden gedragen. De CREG moet hiertoe over de nodige bevoegdheden en middelen kunnen beschikken.

De volgende thema's zouden in deze reflectie moeten worden opgenomen:

- Bijkomende prefinancieringskosten
- Administratieve lasten
- Verplichtingen inzake groenestroomcertificaten
- Opportuniteitskosten
- Hedgingskosten in het kader van de uitbreiding van de categorieën van begunstigden
- Vermindering van de geneigdheid van beschermde klanten om van leverancier te veranderen
- Vermindering van de kans op wanbetaling en van het risicobedrag in geval van wanbetaling
- Invloed op commerciële aanbiedingen

De werkgroep verzoekt om in de analyse rekening te houden met de nieuwe voorgestelde maatregelen, met name de uitbreiding van de categorieën van begunstigden van het sociaal tarief (zie aanbeveling nr. 2).

<sup>14</sup> Er lopen besprekingen tussen de federale minister van Energie en de CREG over een hervorming van de berekening van de referentieprijzen om rekening te houden met de marktontwikkelingen en de bezorgdheden van de leveranciers..

Indien de analyse van de CREG objectief zou aantonen dat bepaalde aspecten van de leveranciersvergoeding moeten worden gewijzigd, zouden drie concrete pistes kunnen worden gevolgd:

- Rekening houden met quota voor groenestroomcertificaten bij de berekening van de referentieprijs: de referentieprijs baseren op de quota voor groenestroomcertificaten die daadwerkelijk in elke regio worden toegepast en de leveranciers dus vergoeden op basis van de werkelijke gemaakte kosten.
- Compenseren van administratieve kosten van leveranciers: invoering van een (forfaitaire) compensatie, die kan gekoppeld worden aan de evolutie van parameters zodat het bedrag kan stijgen of dalen (bijvoorbeeld op basis van het percentage van rechthebbenden die het sociaal tarief automatisch toegekend krijgen). In het algemeen dringt de werkgroep er vooral op aan dat de verbetering van het systeem bijdraagt tot minder administratieve lasten voor alle betrokkenen (leveranciers, FOD Economie, CREG en gerechtigde gezinnen).
- De prefinancieringskost verminderen: invoering van structurele voorschotten zoals is gedaan in het kader van de tijdelijke uitbreiding van de categorieën van begunstigden van het sociaal tarief.

### 13. Toestaan van een lichte foutenmarge in verificaties door de CREG

Wanneer de leveranciers hun terugbetalingsclaim indienen bij de CREG, moeten ze een steekproef van beschermde klanten voorleggen, met bewijs van hun recht op het sociaal tarief. Een foutenmarge is niet toegestaan, zodat bij gebrek aan bewijs of fout in de steekproef, de leverancier zijn recht op terugbetaling verliest voor het aandeel dat deze fouten vertegenwoordigen in de steekproef.

Aangezien het gaat om veel papieren attesten in verschillende formaten, kan dat leiden tot fouten of twijfels over de geldigheid van bepaalde bewijzen. Om te voorkomen dat omslachtige controles nadelig zijn voor huishoudens die het sociaal tarief aanvragen, stelt de werkgroep voor om een maximale grens van 2% in te voeren, teneinde aan leveranciers een kleine, legitieme foutenmarge toe te staan, zonder echter afbreuk te doen aan de betrouwbaarheid en controle van het systeem.

### 14. Herzien van het first in first out (FIFO)-mechanisme

De CREG compenseert leveranciers vanuit de beschikbare middelen. Bij onvoldoende middelen, vergoedt zij de leveranciers in volgorde van indiening van hun claim, tot het geld op is. De first in first out (FIFO)-mechanisme zou verschillende gevolgen hebben voor de leveranciers: de ene kan volledig betaald zijn, een andere niet (of gedeeltelijk). Daarom suggereert de werkgroep om in geval van onvoldoende middelen, de beschikbare bedragen toe te wijzen aan alle leveranciers die hun claim hebben ingediend vóór een bepaalde datum, in verhouding tot het bedrag van die claims.

## Financiering

Sinds 1 januari 2022 is het sociaal tarief gefinancierd uit de algemene middelen, die onder meer gevoed worden door een bijzondere federale accijns. We merken op dat professionele verbruikers daar ook aan bijdragen. De energierekening wordt er niet alleen ingewikkelder door, maar deze financieringsmethode legt een last op huishoudens (en bedrijven) die in verhouding staat tot hun verbruik en niet tot hun middelen. Bovendien vermindert de ontwikkeling van het eigen verbruik de volumes die bijdragen tot de financiering van het sociale tarief.

De wijze van financiering is een bij uitstek politieke keuze en is een beslissing die op federaal niveau moet worden genomen<sup>15</sup>. De werkgroep beveelt aan dat de uitvoering van de in dit verslag aanbevolen nieuwe maatregelen niet leidt tot een verhoging van de bijzondere federale accijns. De werkgroep dringt er ook op aan dat een meerjarige financiering wordt gegarandeerd.

---

<sup>15</sup> Sommige leden van de werkgroep wensten op dit punt geen standpunt in te nemen.

# Colofon

**Titel** Versterking van het sociaal energietarief  
Aanbevelingen van het Platform tegen Energiearmoede  
Cette publication est également disponible en français sous le titre:  
Renforcer le tarif social énergie  
Recommandations de la Plateforme de lutte contre la Précarité énergétique  
Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting  
Brederodestraat 21  
1000 Brussel

**Auteurs** Platform tegen Energiearmoede

**Redactie** Alexandre Viviers, Senior Manager, SIA Partners  
Margaux Feron, Consultant, SIA Partners

**Coördinatie** Françoise Pissart, Directeur  
**voor de Koning** Pascale Taminiaux, senior projectcoördinator  
**Boudewijnstichting** Nathalie Troupée, projectmedewerkster

**Grafisch concept** Kaligram

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van onze website [www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be)

**Wettelijk depot** D/2893/2023/08

**Bestelnummer** 3909  
April 2023

Met de steun van de Nationale Loterij